

Glas

Glasilo SZDL za Gorenjsko

Gorenjske

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Tiskovni uredništvo 476 — uprave 476
Tiskovni račun pri Komunalni banici
Kranj št. 01-KB-1-Z-136 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina:
letna 800, pollet. 300, mesečna 50 din

V letu 1936 so se do skrajnosti zaostrili odnosi med delavci in kapitalisti

Tekstilna stavka - šola delavskega razreda

Delavstvo je izšlo iz tega boja kot moralni zmagovalec, z veliko izkušnjo, da se mora boj za ekonomske zahteve povezati z bojem za ljudsko oblast - Stavka je imela strogo razredno politični značaj - Vodilna sila tega gibanja je bila Komunistična partija - Več kot 40.000 ljudi na proslavi

Kranj, 16. septembra.

To pot je bilo v Kranju tako, kot že dolgo tega ne. Do 10 ure dopoldne, ko je otvoril slavnostno zborovanje sekretar Okraj. komiteja ZKS Kranj, tovariš Mirko Zlatnar, se je pred tribuno na slavnostnem prostoru na Rupi pri Kranju zbralo več kot 40.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije.

V slavnostnem razpoloženju je tovariš Zlatnar najprej pozdravil pokrovitelja proslave 20. obletnice velike tekstilne stavke v Sloveniji, Franca Leskoška - Luko, nadalje organizacijskega sekretarja CK ZKS Vido Tomšičevo, predsednika republiškega odbora Zveze sindikatov za Slovenijo Janka Rudolfa, predsednika Zveze »Svoboda« Slovenije Ivana Regenta, podpredsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Viktorja Avbiča, članice Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Pepca Kardeljve in druge številne goste, med katerimi so bili: podpredsednik Ljudske skupščine LRS Ferdo Kozak, člani CK ZKJ Boris Zihertl, Ivan Maček - Matija in Jože Potrč, sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec - Ziga ter člani Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tovariši Tone Bole, Matija Maležič in Tone Fajfar.

Predno je tovariš Franc Leskošek - Luka održal svoj govor, so mu zastopniki tekstilnih delavcev Slovenije predali šopek, pionirski pa so mu pripeli v gumbnico nageljček z rožmarinom. Med govorom je tovariš Leskošek, ob burnem aplavzu zbrane množice, prebral pismo tovariša Tita udeležencem proslave, pozneje pa so vsi zbrani z enominutnim molkom počastili spomin padlih tekstilcev v NOB.

Takoj za tem je tovariš Ivan Bertonec - Johan prebral pozdravno pismo udeležencev proslave tovarišu Titu, tovariš Jovo Galčič - predsednik republiškega odbora sindikata tekstilnih delavcev Slovenije pa je prebral predlog o proglasitvi 20. avgusta, za dan tekstilnih delavcev Slovenije. Ob koncu pa je še sekretar Okrajnega sindikalnega sveta tovarišica Pepca Jež prebrala predlog odloka o postavitvi osrednjega spomenika stavke tekstilnih delavcev v Kranju.

Po tem je bilo zborovanje zaključeno.

V naslednjem objavljamo v celoti govor tovariša Franca Leskoška-Luke:

kapitala za izgradnjo tekstilne industrije podpirala v gospodarski in finančni politiki. Država je uvoz strojev in surovin oprostila plačanja carine. Z visokimi carinami pa je zaščitila tekstilne izdelke.

V Sloveniji, kjer se je tekstilna industrija najbolj razvila, je bilo v njej leta 1926 zaposlenih 5000 delavcev, leta 1930 že 9000, leta 1935 pa 15.000 delavcev in delavk. Ob carinski zaščiti in iniciativi inozemskega kapitala se je tekstilna industrija tako razvila, da je 1936. leta zalagala že 70% domačega trga s tekstilnimi proizvodi.

Podjetniki se niso menili za socialno zakonodajo

Inozemski kapitalisti so prišli v Jugoslavijo samo zato, ker jim je stara Jugoslavija omogočila uvoz starih, v inozemstvu že rabljenih strojev, ce-

Tovariši in tovarišice!

Danes smo se zbrali tu, v revolucionarnem Kranju, da proslavimo 20-letnico ene največjih borb delavskega razreda Jugoslavije: stavko tek-

Pozdravljeni med nami, tovariš Leskošek!

Prazničnemu vzdušju so tudi pionirji prispevali svoj delež. Na častni tribuni so obiskali tov. Leskoška in mu izročili šopek nageljnov in rožmarina.

stilnih delavcev Slovenije 1936. leta. Dovolite mi, tovariši in tovarišice, da vas ob tej priliki pozdravim v imenu Centralnega komiteja ZKJ in Izvršnega sveta Jugoslavije.

Tovariši in tovarišice, če bi hotel govoriti o borbi, katero je delavski razred Slovenije in Jugoslavije bojeval v predaprilski Jugoslaviji, bi to trajalo predolgo in tudi ni potrebno, kajti o tem se je že mnogo pisalo, govorilo na raznih zborih in konferencah. Na V. kongresu Komunistične partije je tovariš Tito točno analiziral borbo delavskega razreda Jugoslavije. Vendar je potrebno, da se takih obletnic, kot je ta danes, posebej spominjamo. Mlade generacije prihajajo, ljudje se menjajo in take stvari se rade pozabijo, posebno pa še takrat, ko delavskemu razredu takih borb in na tak način ni treba več voditi, ko je svoboden in ko je sam gospodar proizvodnih sredstev in svoje zemlje.

Tovariši in tovarišice!

Tekstilna industrija je bila v stari Jugoslaviji med vsemi panogami najbolj favorizirana industrija. Inozemski kapitalisti so pravilno računali, da jim bo gospodarsko nerazvita Jugoslavija nudila velike možnosti in omogočila velike dobičke. Zato so si izbrali Jugoslavijo, iz gotovih razlogov pa v njej Slovenijo, za gradnjo tekstilne industrije. Domačega kapitala ni bilo in še ta, kolikor ga je bilo, ni pokazal nobene iniciative. Zato je država napore inozemskega

nen nakup zemljišč za gradnjo tovarn, dala davčne olajšave in omogočila izkoriščanje cenejše delovne sile. Tovarne niso bile moderno izgrajene. Delovni pogoji so bili z razmahom

Pozdravna brzojavka maršala Tita

UDELEŽENCEM PROSLAVE 20. OBLETNICE STAVKE
TEKSTILNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Dragi tovariši in tovarišice!

Zelo rad bi se odzval vašemu vabilu, vendar mi tega ne dovoljujejo neodložljivi posli in zaradi tega izkoriščam to priložnost, da ob tej pomembni obletnici pošiljam najpriskrnejše pozdrave in čestitke vsem organizatorjem in udeležencem proslave, kakor tudi vsem delavcem Slovenije.

Stavka slovenskih tekstilcev 1936. leta je svetel dogodek v revolucionarni preteklosti našega delavskega razreda. Čeprav je bila stavka surovo zairta, se je proletarska solidarnost v vrstah slovenskih delavcev še bolj utrdila, kar je bil eden svetlih primerov za ves delavski razred. Pomen stavke je bil med drugim tudi ta, da je pokazala, da se okrog delavskega razreda zbirajo vse napredne sile naših narodov, kar je pomenilo veliko manifestacijo enotnosti in solidarnosti, s pomočjo katere so se napredne sile v borbi zoper profilske režime pripravljale za poznejše usodne dogodke naše ljudske revolucije.

Razumljiva mi je iniciativa organizatorjev te proslave, ker je moramo posebno za naše perspektive, ko smo utrdili pridobitve, za katere je bilo že davno pred oboroženo vstajo prelito mnogo proletarske krvi, spominjati teh dogodkov še globlje, spoznavajoč njihov velik zgodovinski pomen.

Časovno je 20-letno obdobje kratko, toda če vemo, da so se v tem času v Jugoslaviji zgodile takšne revolucionarne spremembe, da so naši delavci iz izkoriščanih postali upravljalci tovarn in podjetij, potem je to za nas res zadosten vzrok, da se s ponosom spominjamo na preteklost in da z vero ter optimizmom gledamo v prihodnost.

Prepričan sem, da bo tudi ta proslava pomenila novo vzpodbudo za vse delavce Slovenije in naše delovne ljudi širom po domovini, predvsem pa za našo mlado generacijo, da bodo vedno dosledni svetlim tradicijam našega delavskega gibanja ter splošne revolucionarne borbe, ki je ustvarila novo socialistično Jugoslavijo!

S tovariškimi pozdravi!

TITO

Udeleženci proslave predsedniku Titu

PRESEDNIKU REPUBLIKE
JOSIPU BROZU-TITU

Beograd

Preko 40.000 delovnih ljudi, zbranih iz vseh krajev Slovenije na proslavi 20. obletnice velike tekstilne stavke Slovenije v Kranju, se vam zahvaljuje za Vaš pozdrav in vzpodbudne besede in vam pošilja, tovariš predsednik, iskrene delavske pozdrave. Obžalujemo, da vam važni državni opravki niso dopustili, da bi se osebno udeležili te slavnosti.

Ko pozdravljamo vas, kot prvega borca za pravice delavskega razreda, imamo v mislih vso tisto težko revolucionarno pot, ki jo je delavski razred pod vašim vodstvom in vodstvom naše slavne Partije prehodil. Zato ni slučaj, da je velika tekstilna stavka Slovenije popolnoma uspešna v moralnem in političnem smislu, delavcem pa je prinesla določeno izboljšanje.

Danes naši delovni ljudje aktivno sodelujejo pri upravljanju gospodarstva in v vsem našem javnem in družbenem življenju. Uspehi, ki smo jih dosegli pri razvijanju delavskega in družbenega samoupravljanja v zadnjih letih, nam dokazuje, da je pot, po kateri stopamo, pravilna in to nas navdaja s ponosom in s še večjo voljo, da z vsemi silami pospešimo ta razvoj.

UDELEŽENCI NA PROSLAVI 20. OBLETNICE VELIKE
TEKSTILNE STAVKE SLOVENIJE V KRANJU

Kranj, 16. septembra 1956.

Spominjajmo se stavke

Občinskemu ljud. odboru Kranj in družbenim organizacijam okraja Kranj

Zbrani na proslavi 20. obletnice Velike tekstilne stavke Slovenije, se spominjamo velikih bojev slovenskega proletariata v letu 1936, ki jih je zatrlo lahko le oboroženo nasilje takratnih oblastnikov. Spominjamo se tovarištva, požrtvovalnosti in vztrajnosti delavcev, ki so v stavki sodelovali. To so odlike, ki so pripomogle, da je delavski razred postal nosilec revolucije in jo zmagovito zaključil ter dosegel vse tisto, kar danes imamo.

To so za nas nepozabni dogodki in predlagamo, da se v spomin nanje postavi dostojen spomenik v Kranju, kjer je stavka pričela in kjer je bila tudi nasilno zadušena. Spomenik naj bo odkrit ob obletnici velike tekstilne stavke v prihodnjem letu.

Obvezo za zgraditev spomenika naj prevzame Občinski ljudski odbor v Kranju in družbene organizacije okraja Kranj. Materialno pa bomo to akcijo podprli vsi delovni ljudje Slovenije.

Udeleženci na proslavi
20-letnice velike tekstilne
stavke Slovenije

Kranj, 16. septembra 1956.

Gospodarske in politične krize

Tovariši in tovarišice!

Velika gospodarska kriza po letu 1929 je do temelja potresla gospodarstvo raznih držav, med temi tudi staro Jugoslavijo. Ta kriza je najbolj prizadela delavstvo in široke ljudske množice. Zaviadala je brezposelnost in siromaštvo. Te siromašne množice so vedno glasneje zahtevale kruh in pravico in se organizirale v borbo proti nosilcem tega krivičnega gospodarskega in političnega sistema. Gospodarskim krizam so sledile še politične krize.

Tenka plast nosilcev tega izkoriščevalskega sistema, ki se je čutila ogrožena, je organizirala proti ljudstvu fašistična in podobna gibanja in jih podprla v borbi za politično oblast. Tako je v raznih državah nastal fašizem.

Povsod, kjer se reakciji ni posrečilo zatreti svobodnega političnega

(Nadaljevanje na 2. strani)

tovarn vedno slabši. V Sloveniji je vladala v tem pogledu prava anarhija. Mezde so se gibale od 1,50 do 4 din na uro. V nekaterih tovarnah pa celo komaj 1 din na uro. Osemurnega delovnega časa se skoraj nikjer ni izvajalo. Grobo se je kršilo socialno zakonodajo, higienske razmere so bile pod vsako kritiko. Varnostne naprave v obratih so bile nezadostne. Posebno poglavje pa je bilo razmerje nadzornega osebja, večinoma inozemcev, do delavstva. Sikane, kazni in odpusti so bili na dnevnem redu. Takratne pritožbe delavstva, ki so prihajale na strokovne organizacije in Delavsko zbornico, kažejo žalostno sliko razmer in delovnih odnosov, ki so bili v tekstilni industriji. Tekstilno delavstvo je bilo, glede na socialno pripadnost, v ogromni večini kmečki proletariat, ki ga zemlja ni mogla preživljati. Ta množica je bila zaradi tega razredno nezavedna in jo je bilo težko organizirati, tako da je bilo kapitalistom lahko, da so jo toliko časa nesramno izkoriščali.

Proslave na Rupi se je udeležila nepregledna množica ljudi

Revolucionarna sila delavskega razreda, njegove pobude in ustvarjalnost so rodile stoteri sad

(Nadaljevanje s 1. strani)

rambo proti fašizmu in s programom socialnih in gospodarskih zahtev v korist delovnega ljudstva. Leto 1936 je poteklo v znamenju težkih socialnih napetosti, v znamenju borbe med frontami ljudstva in reakcije.

V teh bojih je delovno ljudstvo v svetu doseglo nekoliko velikih uspehov. 16. februarja 1936 je v Španiji zmagala »Fronte popular« nad monarhokapitalističnim blokom. Nekaj mesecev potem je francosko ljudstvo izreklo zaupanje programu »Ljudske fronte«, ki je šla v volilni boj, med drugim z geslom »Borba proti 200 privilegiranim družinam« in pri volitvah zmagala. V maju 1936 je francosko delavstvo sprožilo val strokovnih gibanj za izboljšanje svojega položaja.

Evropske reakcije se je lotil paničen strah, ker je to ljudsko gibanje za kruh in svobodo dobivalo vedno bolj revolucionarne oblike. Jugoslovanska in slovenska reakcija je doživela svoj polom, ko je v majskih volitvah 1935. ogromna večina delavskega in kmečkoga ljudstva izrekla nezaupnico predstavnikom šestojanuarskega režima.

Nov stavkovni val v Sloveniji se je začel v letih 1933—1934, ko je Komunistična partija že postavila solidne postojanke v Ursovih sindikatih in postavljala partijske zveze z borbenimi delavci v sindikalnih organizacijah, ko je začela osvobajati sindikate oportunističnega vpliva in vodstva.

Z razvojem stavk rudarjev, kovinarjev, lesnih delavcev, grafičarjev, tramvajskih uslužbencev in drugih, je rasel borbeni polet delavcev sploh. Niti preganjanje režima, niti oportunistično vedenje desničarskih elementov v sindikatih ni moglo ustaviti borbenega poleta delavskih množic. Stavke so bile ostre, zavzemale so poleg ekonomskega, tudi politični značaj — za demokratične pravice. Silen porast množičnih akcij, ki jih je organizirala naša Partija, je pokazal Celjski zlet delavskega kulturnega društva »Svoboda« junija 1935. Manifestacija desetisočev je v svo-

jem veličastnem političnem poletu presegla vsa pričakovanja. To je bila odlična manifestacija delavskega razreda za sindikalno in politično enotnost.

Gostje na častni tribuni

V tej revolucionarni periodi je bilo v Sloveniji leto 1936 z zaostritvijo ekonomskih borb med delom in kapitalom eno najbolj razgibanih let po svetovni vojni. Samo od 1. januarja do 30. septembra tega leta je bilo v Sloveniji 48 mezdnih gibanj, med temi 29 stavk.

V tej periodi se je začela tudi mezdana borba tekstilnih delavcev, ki je bila tako po številu delavcev, ki je sodelovalo v njej, kakor po ostrih oblikah, ki jih je stavka zavzela, eno največjih sindikalnih borb v zgodovini slovenskega delavstva.

Tovariši in tovarišice!

Tekstilno delavstvo Slovenije se je že jeseni 1935 začelo pripravljati na mezdno borbo in so delegati iz raznih tovarn na konferenci v Mariboru postavili svoj Centralni tarifni odbor iz predstavnikov delavskih strokovnih organizacij.

15.000 delavcev in delavk je zahtevalo izboljšanje svojega ekonomskega položaja. 15.000 delavcev je postavilo svoje zahteve po kolektivni pogodbi, povišanju plač, osemurnem delovnem času in ureditvi znosnih delovnih odnosov. 11. julija 1936 je bil predlog kolektivne pogodbe poslan podjetnikom in banki upravi z namenom, da se razpišejo pogajanja čimprej.

14. avgusta 1936 se je vršila na banki upravi prva razprava med zastopniki industrije in zastopniki delavstva. Podjetniki osnutka kolektivne pogodbe niso odklonili iz taktičnih razlogov, pač pa so začeli razpravo zavlačevati in rekli, da nikakor ne smatrajo takojšnje rešitve za potrebno. Zato do stvarnih pogajanj sploh ni prišlo. Ker so priprave za osnutek kolektivne pogodbe trajale 10 mesecev zaradi oportunističnega odnosa strokovnih organizacij do delavskih zahtev, je to podjetnikom omogočilo in dalo dovolj časa, da se tudi oni dovolj pripravijo za borbo proti delavcem.

Kakor je bilo pričakovati, so podjetniki šli v protiofenzivo s tem, da so začeli zniževati akordne postavke in podaljševati delovni čas, kar je delavstvo zelo razburjalo. Delavstvo je smatralo to kot negativen in izvalen odnos do svojih predloženih zahtev.

Ker so strokovne organizacije videli resnost položaja in veliko razburjenje med delavstvom, so sklicale zborovanja v Kranju, Celju in Mariboru, da bi obvestile delavstvo o zavlačevanju pogajanj. Sicer so na zborovanjih vsi govorniki Centralnega tarifnega odbora poskušali pomiriti delavstvo s tem, da so naglašali zahtevo po takojšnjih pogajanjih.

Zborovanje v Kranju 10. avgusta je potekalo v velikem razburjenju. Delavstvo je zastopalo stališče, da ne bo izbiralo sredstev za obrambo svojih interesov. Stavka sicer ni bila sklenjena, ker je delavstvo zaradi dolge priprave in oportunističnega stališča v mezdni borbi izgubljalo zaupanje v Centralni tarifni odbor in ker je vedelo iz izkušnje drugih stavk, da je stavka učinkovita samo takrat, kadar je enotna, kompletna in ostra. V delavskih borbah je zato do stavkovnih akcij prišlo največkrat mimo vodstev strokovnih organizacij in proti volji oficijalnih voditeljev Ursovih, krščanskih in narodnih sindikatov. Delavstvo je v njegovih upravljenih borbah vodila Komunistična partija.

20. avgusta ob 13. uri je izbruhnila stavka v Kranju. Delavci so zasedli tovarno, prevzeli ključ, telefone in pisarne, postavili stavkovne straže in izvolili stavkovne odbore ter organizirali kuhinje. Stavka se je razširila v nekaj dneh tudi na druge tovarne v Ljubljani, Škofji Loki, Celju, Mariboru in Trzinu.

Tovariši in tovarišice!

Kako so tekla potem pogajanja za

Centralni tarifni odbor so ves čas stavke in pred njo zastopali oportunistično stališče. Ovirali so in preprečevali, da bi se stavka razširila na vsa podjetja, preprečevali generalno stavko tekstilnih delavcev in razbijali v težki borbi skovano enotnost delavstva s tem, da so silili stavka-joče delavce, naj zapustijo zasedene tovarne. V tem so uspeli tako, da so končno delavci imeli zasedeni samo še dve tovarni v Kranju. Tako so omogočili in olajšali banu Natlačenu krvavi napad na delavstvo v kranjskih tovarnah, ki ni hotelo zapustiti tovarne, dokler ne bi njihova borba dosegla uspeha.

Stavka je imela strogo razredno-politični značaj. To je bil oster boj med delavci in kapitalisti in reakcionarnimi oblastniki. Bil je boj za ekonomske in politične pravice. Ta boj je bil tako oster, da so se morali pokazati ne samo podjetniki in njihovi pomagači, ampak tudi oblast v pravi luči. Vsa druga sredstva so jim odpovedala in morali so z nasiljem in orožjem nad goroke delavce. Tako je bila sicer stavka s silo zlomljena, toda delavstvo je iz nje izšlo kot moralni zmagovalci in z veliko izkušnjo, da se boj za ekonomske zahteve mora povezati z bojem za ljudsko oblast, za revolucijo.

Stavka je imela ogromen političen

pomen. Saj je potresla kapitalistični red v Jugoslaviji, pa tudi ekonomske zahteve in enotne kolektivne pogodbe s tarifnimi določbami bi drugače ne dosegli. Velika tekstilna stavka je bila tudi velika šola ljudskih množic. Največ so pridobili delavci, vplivala je pa tudi na vse ostale sloje. Skovala se je fronta s kmeti in srednjimi sloji. Na čelo tej fronti je vse bolj stopal delavski razred pod vodstvom svoje Komunistične partije in se pripravljala, da bo popeljala vse delovno ljudstvo v revolucionarno borbo za osvoboditev.

Mnogo voditeljev stavke in borbenih delavcev in delavk smo srečali kasneje na vodilnih mestih tudi v narodnoosvobodilni borbi, v ljudski revoluciji in danes na prvem mestu v izgradnji socializma. Vsi so se hrabro borili v vojni, kakor tudi danes na svojih delovnih mestih. Tu bi posebej hotel poudariti borbenost in zavednost delavk, ki so jo v tem boju dokazale. Ramo ob rami s svojimi delavskimi tovariši so se junjsko borile za pravico delavskega razreda, za zmago delovnega ljudstva. Mnogi delavci in delavke, poznani iz te stavke, so žrtvovali v narodnoosvobodilni borbi svoje življenje za svobodo.

Prosim, počastimo padle borce — tekstilce, z enominutnim molkom. — Slava jim!

V teh bojih se je pokazala velika moč delavskega razreda

Tovariši in tovarišice!

V tem svojem bežnem opisu sem hotel dati sliko ekonomske in politične situacije v bivši Jugoslaviji in vseh tistih protislovij, ki so nujno morala pripeljati do velike stavke tekstilnih delavcev pred 20 leti, kako je njihova borba bila povezana z borbo delavskega razreda v Jugoslaviji in v svetu. Te borbe so pokazale ogromno politično moč delavskega razreda in moč njegove vodilne sile — Komunistične partije. Pod tem, v razrednih spopadih ojeklenelim vodstvom, se je uspešno začela narodnoosvobodilna borba in je bila dosežena zmaga nad zunanjimi in notranjimi sovražniki.

Tovariši in tovarišice!

Dvajset let je od stavke tekstilnih delavcev v Sloveniji! Poglejmo, kakšne revolucionarne spremembe so se izvršile od tedaj v Jugoslaviji. Ni več kapitalističnih izkoriščevalcev, ni več reakcionarne oblasti z njenimi priganjki, ni več zloglasnih sodišč, krvavih žandarskih in policijskih mučiteljev po zaporih, ki so preganjali po-

štene borce za osnovne ljudske pravice.

Vse to je pometla naša revolucija. Delovno ljudstvo je organiziralo svojo demokratično oblast v vsakem kraju, v vseh vejah družbenega življenja. Socialistična revolucija je spremenila našo domovino, ki je bila zelo zaostala in porušena v svetovni vojni, v deželo, ki gre s hitrim korakom v novo, boljše življenje — v socializem.

Jasno je, da vojna zmaga nad okupatorji in njihovimi pomagači — domačo buržoazijo, ni še pomenila, da je bila končana tudi borba za socializem. Zmaga je prinesla svobodo, omogočila organiziranje revolucionarnega mehanizma ljudske oblasti in uvedbo družbene lastnine nad sredstvi proizvodnje. Iz narodnoosvobodilne borbe je naša domovina podedovala ne samo zaostalo gospodarstvo stare Jugoslavije, temveč je bila tudi hudo prizadeta s porušenjem gospodarskih objektov, kar je sifno otežkovalo naš gospodarski razvoj. Uničeno je bilo tudi veliko število ljudskih življenj. Zato je tudi naša iz-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Od nedelje na ponedeljek

VPRAŠANJE SUEŠKEGA prekopa je še vedno v ospredju svetovne javnosti, čeprav se je začetna burja že v marsičem poglobila.

Egipt je še vedno pripravljen braniti z vsemi sredstvi svojo neodvisnost in suverenost. Tako je tudi izjavil predsednik egiptovske republike Gamal Abdel Naser pri obisku vojne letalske akademije v Bilbejsu, nedaleč od Sueškega prekopa. Naser je dejal, da je Egipt trdno odločen ohraniti svojo neodvisnost nasproti mnogim deželam, ki so pokazale svoj pravi obraz. Egipt namerava postati vzgled vsemu svetu, kako lahko šibkeje dežele ohranijo svojo suverenost in dostojanstvo, če so odločene tako ravnati.

PRED DNEVI SMO doživeli tudi tretje pismo, ki ga je poslal predsednik sovjetske vlade Bulganin predsedniku Združenih držav Amerike Eisenhowerju. V svoji poslanici predsednik Bulganin govori, da sovjetska vlada še vedno stoji na stališču, da bi bili ukrepi za enostransko zmanjšanje števila oboroženih sil v sedanjem mednarodnem položaju in dokler ne bo dosežen sporazum o zmanjšanju oborožitve in oboroženih sil, velikega pomena. Ti ukrepi bi bili važen korak na poti k sporazumu in opustitvi tekmovanja v oboroževanju in odvrnitvi nevarnosti atomske vojne.

Ko govori o teh vprašanjih, pravi Bulganin, da tekmovanje v oboroževanju ter znatna oborožitev držav, nikakor ne moreta prispevati k ustvaritvi vzdušja zaupanja, nujno potrebna za zmanjšanje mednarodne napetosti in za sporazum o razorožitvi. Sovjetska vlada se v tem smislu dosledno zavzema za omejitve tekmovanja v oboroževanju, za popolno in brezpogojno odpoved atomskega orožja in za opustitev poskusov s tem orožjem.

Bulganin poudarja v svojem pismu glede na Eisenhowerjev predlog o značnem nadzorstvu, da je Sovjetska zveza večkrat opozorila na to, da vprašanje značnega nadzorstva in značnega snemanja ni v nobeni zvezi z razorožitvijo. Bulganin poudarja, da bi v sedanjem položaju, ko imamo na svetu vojaške zveze in ko je razširjeno nezaupanje v stikih med deželami, medsebojno nadzorstvo in povrh še z uporabo najnovejših pridobitev tehnike, samo povečalo medsebojni strah pred nevarnostjo nenadnega napada in ustvarilo vojno psihozo.

Udeleženci proslave so prisluhnili pozdravni brzojavki maršala Tita

20. avgust praznik tekstilnih delavcev Slovenije

Republiškemur odboru sindikata tekstilnih delavcev Slovenije — Ljubljana

Pripravljalni odbor predlaga, na pobudo delovnih kolektivov tekstilnih delavcev Slovenije, današnjemu veličastnemu zborovanju, naj bi potrdilo predlog za ohranitev trajnega spomina veličastne borbe delavskega razreda stare Jugoslavije. Delovni kolektivi so letos, ob 20-letnici, na najbolj svečan način praznovali spomin na veliko tekstilno stavko, ki je bila od 20. avgusta do 23. septembra leta 1936. Na mnogih zborovanjih so delavci obudili spomin te velike borbe proletariata proti takratnim buržoaznim izkoriščevalcem ter v številnih tovar-

nah odkrili spominske plošče. Seznanjali so se z velikimi dogodki narodnoosvobodilne borbe in se spominjali svojih tovarišic in tovarišev, ki so dali svoja življenja za svobodo ter boljše življenje delovnega človeka.

Tudi današnje veliko delavsko zborovanje dokazuje enotnost naših delovnih ljudi, dokazuje, da smo delavci trdno odločeni ne samo obujati spomine na težke, toda slavne borbe našega delovnega ljudstva, zaradi katere je bilo prelito toliko krvi, da smo prišli do svojih pravic in svobode, ampak smo trdno odločeni tudi v bodoče skrbeti za razvoj naše social-

istične domovine, naše Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Zato predlagamo Republiškemur odboru sindikata tekstilnih in usnjarskih delavcev Slovenije, naj ukrene vse potrebno, da bi 20. avgust postal praznik tekstilnih delavcev Slovenije. Tako bomo tudi na ta način ohranili velike tradicije hrabrih delavcev, ki so nam lahko lep vzgled pri današnjem delu za dobrobit in srečnejše življenje delovnih ljudi.

Naj živi borbeni delavski razred Jugoslavije v boju za lepšo in srečnejšo socialistično bodočnost!

Pripravljalni odbor proslave 20-letnice velike tekstilne stavke Slovenije v Kranju

Kranj, 16. septembra 1956.

(Nadaljevanje z 2. strani)

gradnja morala začeti z obnovo našega gospodarstva.

Osnova ljudske oblasti je vsak dan močnejši socialistični sektor gospodarstva. V poljedelstvu smo z agrarno reformo odvzeli zemljo veleposestnikom, a na ustvarili državna posestva. Zahvaljujoč velikemu ustvarjal-

nemu članu naših narodov, predvsem pa delavskemu razredu, ki je z veliko požrtvovalnostjo in ob pomanjkanju mnogočesa, kar je za življenje potrebno, le ob pomoči majhnega števila strokovnjakov vlagal vse svoje sile, da bi se čimprej izkopal iz ruševin in ustvarili materialne pogoje za boljše življenje delovnih ljudi.

pregledu samostojnosti notranjega razvoja vsake države. Naši politični in gospodarski situaciji ter našim socialističnim stremiljem odgovarja mirno sožitje med narodi in maksimalni dopinos Jugoslavije v svetu za sodelovanje vsake vrste, za izmenjavo materialnih in duhovnih dobrin. Zato ustvarjamo intenzivno sodelovanje z vsemi državami na ta način, da bo to sodelovanje pomagalo napredku gospodarsko nerazvitih narodov. In na koncu: sodelovanje z drugimi naprednimi gibanji in izmenjava izkušenj z njimi na bazi enakopravnosti brez pritiska raznih ideoloških monopolov. Takšna naša zunanja politika, na takšnih načelih pomeni v praksi, da se ne vezemo na noben blok, temveč stalno in neprestano težimo k aktivnemu prispevanju za nadaljnje popuščanje mednarodne napetosti. Rezultati takšne naše zunanje politike so dali velike rezultate v odnosu na reguliranje spornih zadev. Jugoslavija in njena politika pod vodstvom tovariša Tita se je afirmirala v svetovnem merilu kot važen faktor. Tako socialistično mednarodno politiko so naša vlada in tovariš Tito mogli voditi, ker so s tem izražali enotno voljo vseh narodov Jugoslavije in uživali vso podporo delovnega ljudstva.

Tovariši in tovarišice!

Pot revolucije, pot dosežanje izgradnje in pot naše afirmacije v svetu ni bila lahka. Vam je to dobro znano, ker ste vi in vse delovno ljudstvo velik del tega nosili na svojih plečih in so za to bile potrebne ogromne žrtve. Ob spomenu na eno od slavnih obdobij iz zgodovine našega delavskega gibanja, ob spominu na dvajsetletnico tekstilne stavke v Sloveniji, razmislimo o prehojenju poti in o rezultatih te poti v korist in srečo delovnega ljudstva. Ta spomin naj da nove ustvarjalne moči za nadaljnjo izgradnjo socializma, za blagor in srečo vseh naših narodov, za mir in bratstvo narodov sveta!

Naj živi spomin na veliko stavko tekstilnih delavcev!

Naj živi socialistična Jugoslavija!

Naj živi naš dragi Tito!

Otvoritev novega šolskega poslopja v Stražišču pri Kranju

Kranj, 15. septembra.

15. september 1956 je dan, ki bo zavzel v kroniki šolstva v Stražišču pomembno mesto — dograjeno je namreč novo šolsko poslopje, ki bo v tem šolskem letu odprlo svoja vrata stražiškim šolarjem, s čimer bo pereče vprašanje pomanjkanja učilnic v stari šoli rešeno. — Šolsko poslopje, ki je grajeno po načelih sodobne arhitektonike, bo nudilo najboljše pogoje za dober učni uspeh.

Po uvodnem nagovoru je tovariš Fr. Klojčnik predal šolski ključ upravitelju osnovne šole v Stražišču, tovarišu Dušanu Bavdku. Le-ta se je v imenu šolskega odbora in učiteljskega zbora zahvalil za naklonjenost in zaupanje. Malo svečanost so dopolnjevale deklamacije pionirjev in pionirki in dve pesmi, ki jih je zapela stražiška mladina.

Otvoritvi novega šolskega poslopja so prisostvovali načelnik tajništva za šolstvo, prosveto in kulturo OLO, tovariš Janez Grum, predsednik Sveta za šolstvo OLO, prof. Smilja Gostiševa, podpredsednik ObLO Janko Rehberger, zastopnika investitorja in gradbenega podjetja Projekt, predstavniki kranjskih šol ter množičnih organizacij in društva iz Stražišča in številni šolarji in njihovi starši.

S.

Obvestilo o stanju otroške paralize v kranjskem okraju

Kranj, 15. septembra.

Do 15. septembra nam je Infekcijska klinika v Ljubljani prijavila skupno 16 slučajev otroške paralize v kranjskem okraju. Razen tega so še 4 sumljivi primeri v bolnici.

Okrajni higienski zavod je izdal okrožnico vsem šolam v kranjskem okraju, da morajo pred pričetkom šolskega pouka prečistiti in prebeliti vse prostore, urediti vse potrebno, da bodo stranišča sproti razkuževali in da si bodo otroci po uporabi stranišča razkuževali in umivali roke.

Okrajna sanitarna inšpekcija je skupaj z republiško sanitarno inšpekcijo kontrolirala izvajanje teh ukrepov po šolah in ni dovolila pričeta šolskega pouka v šolah, kjer ti ukrepi niso bili izvršeni.

Ker so se na območju tržiške občine v zadnjem tednu pojavili sumljivi slučajji otroške paralize in ker nekatere šole niso izvršile predpisanih protiepidemijskih ukrepov, je začetek šolskega pouka preložen na 22. september 1956.

Okr. higienski zavod Kranj

Kranj, 15. septembra.

Danes dopoldne je obiskala Kranj delegacija poljskega parlamenta, katere sta spremljala član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Olgierd Vrabie in sekretar Ljudske skupščine LRS dr. Miha Potočnik.

Poljski gostje so si najprej ogledali tovarno »Iskra«, kjer so se zanimali za njene izdelke. Se prav posebno pa so se zanimali za sistem delavskega samoupravljanja in volitve v delavski svet.

Nato je poljske parlamentarce sprejel v Občinskem ljudskem odboru sekretar Občinskega komiteja ZK Martin Košir. Seznanil jih je z gospodarskim položajem v občini in sistemom družbenega ter delavskega samoupravljanja. Poljski parlamentarci so se zlasti zanimali za obrtniško dejavnost v občini, za stanovanjsko izgradnjo in sistem družbenega upravljanja s stanovanjskim skladom.

Med sprejemom, ki je potekal v prijateljskem vzdušju, sta izmenjala zdravico podpredsednik poljskega Sejma g. Stanislaw Kuljčinski in sekretar Občinskega komiteja Zveze komunistov Martin Košir.

V odgovoru na zdravico Martina Koširja, ki je seznanil goste z jutrišnjim praznovanjem 20. obletnice veli-

ke tekstilne stavke v Sloveniji, je g. Kuljčinski odgovoril:

»Spomladi leta 1936 je zajel Poljsko prav tako močan val štrajkov, ki je imel nasproti sebi teror poljskega fašizma. Sile delavskega gibanja, ki so takrat začele borbo s poljskim fašizmom — to so bile iste sile, ki so po porazu leta 1939, ki smo ga doživeli prav zaradi poljskega fašizma — lahko zrasle do pravega razumevanja in sodelovanja z dejanskimi zavestniki v svetu, katere je tedaj predstavljala Sovjetska zveza. Te sile so pri nas kot pri vas dosegle svobodo in začele z izgradnjo socializma.«

Tovariš Martin Košir je odgovoril: »Zahvaljujem se za tople besede, ki so nam jih posvetili tovariši s Poljske. Reči moram, da smo razmere v Poljski v letih 1936 do 1939 pri nas poznali, ker nas je naša Partija na nevarnost fašizma v tem času vseskozi opozarjala. Naš prispevek k uničenju fašizma v Evropi je bil ta, da smo med NOB zadrževali v Jugoslaviji 36 nemških težkih oboroženih divizij.«

Ob koncu je g. Kuljčinski predal tovarišu sekretarju darilo — album o povojni izgradnji Poljske.

I. A.

Boj za socialistične odnose v gospodarskem in družbenem življenju

Naša gospodarska izgradnja se je razvijala v skladu s potrebo, da se naša država čimprej izkoplje in gospodarske in tehnične zaostalosti, da ojačamo svojo obrambno moč in da razvijemo socialistične odnose v gospodarstvu in družbenem življenju. To pomeni mobilizacijo lastnih gospodarskih sposobnosti in izkoriščanje velikih prirodnih bogastev. Na tej osnovi je bil postavljen plan razvoja našega gospodarstva z močnim potudarkom na razvoj ključnih panog našega gospodarstva: na bazično industrijo, to je: na metalurgijo, rudarstvo, elektrifikacijo in strojogradnjo. Veliko vlaganje naših sredstev in sil v bazično industrijo je bilo nujno, ker smo se lahko samo na ta način izrgali iz podedovane zaostalosti in samo na ta način smo lahko zagotovili našo nacionalno samostojnost in naš neoviran nadaljnji razvoj.

Pri tem smo imeli ogromne uspehe. Zgradili smo svojo težko industrijo, električne centrale, rudnike in številne tovarne za stroje. Naravno je, da takšen obseg investicij ni mogel vplivati na hitro povišanje družbenega

standarda, ki se ni dvigal vzporedno s povišanjem proizvodnje. Ustvarjal je nesorazmerja med različnimi panogami industrije, med bazično in predelovalno industrijo ter proizvodnjo za osebno potrošnjo.

Ker pa se tudi poljedelstvo ni v isti meri razvijalo, je nastalo veliko nesorazmerje med zelo povišanim številom potrošnikov v mestih in industrijskih centrih in med skoraj isto količino poljedelskih proizvodov.

Gospodarsko politiko, usmerjeno predvsem na težko industrijo, je — kot vsi prav dobro veste — Jugoslavija morala voditi zaradi takratnega mednarodnega položaja. Graditev težke industrije je seveda osnova vsake industrializacije zaostale dežele, vendar je prav mednarodna situacija terjala od nas, da to storimo v čim krajšem času. Prav to nam je pomagalo, da smo ohranili svobodo in samostojnost Jugoslavije.

Doseženi uspehi in spremenjena mednarodna situacija pa nam sedaj omogočajo, da se bolj posvetimo še ostalim nalogam.

Za zvišanje družbenega standarda so potrebni veliki napor

Zaradi tega je lansko leto, v jeseni na IV. plenumu glavnega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije bila poudarjena naloga zvišanja družbenega standarda in v skladu s tem je bila tudi sklenjena nadaljnja politika naše industrializacije.

Seveda se morajo ti ukrepi postopoma uvajati. Ze v letošnjem družbenem planu smo začeli izvajati linijo IV. plenuma. Rezultati tega že kažejo, da se je tržišče zelo pomirilo in da so se cene precej ustalile, nekaterim proizvodom celo znižale. V okviru perspektivnega plana, ki bo pomenil realizacijo zaključkov, o katerih sem govoril, predvidevamo v načrtu družbenega plana za prihodnje leto nadaljnje ukrepe, ki se bodo na vsak način pozitivno odrazili tako na življenjskem standardu vsakega posameznega delavca, kakor tudi na hitrejšem razvoju socializma v Jugoslaviji.

Tovariši in tovarišice! Jasno je, da za povišanje družbenega standarda niso dovolj učinkoviti samo gospodarski ukrepi, temveč so potrebni še veliki napor vsakega delavca, vsega delovnega ljudstva vseh narodov Jugoslavije.

Zakon o delavskem upravljanju tovarn iz leta 1950 predstavlja veliko prelomnico. Razumljivo je, da nismo obstali samo na delavskem samoupravljanju, temveč da smo tak sistem razširili na vsa ostala področja družbenega življenja. Danes lahko govorimo o polni afirmaciji družbenega samoupravljanja, predvsem pa o polni afirmaciji delavskega samoupravljanja kot osnovi vsega družbenega življenja pri nas. Življenje je nedvomno pokazalo, da je družbeno samoupravljanje tista oblika, ki omogoča, seveda v skladu z drugimi pogoji, polni razvoj tako proizvodnih sil, kakor tudi družbenega življenja v njegovem razvoju k socializmu. Danes deluje ogromno število delovnih ljudi v samoupravnih organih.

To so veliki uspehi v izgradnji socializma!

Tovariši in tovarišice! Mi se na teh uspehih ne smemo ustavit. V organih družbenega upravljanja, če izvzamemo delavsko upravljanje tovarn, še vedno ni zadovoljivo število delavcev. Delavci, ki so bili avangarda v revoluciji, avangarda v socialistični izgradnji, ki so ogromno žrtvovali za dosego naših dosedanjih uspehov, morajo v vseh organih družbenega upravljanja aktivno delovati. Množično aktivno sodelovanje delavcev v upravljanju ne razširja samo množične baze upravljanja, temveč razširja in utrjuje tudi socialistično zavest vsakega posameznika in s tem tudi krepi socialistično zavest delovnega ljudstva.

Širok razmah naše industrializacije se je zelo odrazil na zvišanju proizvodnje. Z druge strani — samoupravljanje neposrednih proizvajalcev je razvilo močno iniciativo in trud proizvajalcev na polju nadaljnega razvoja našega gospodarstva. To pa seveda še ne pomeni, da se je tudi produktivnost povečala sorazmerno s stopnjo industrializacije.

Naša, razmeroma nizka, produktivnost je deloma posledica tudi objek-

tivnih, od delavskih kolektivov neodvisnih vzrokov, ki jih odpravljamo. Vendar je to v glavnem posledica nizke produktivnosti dela. Osnova napredka vsake družbe, tovariši in tovarišice, a socialistične posebej, je povečanje produktivnosti dela. Če pa je tako in samo tako je lahko, potem je naša naloga do sebe in do družbe, da povečamo produktivnost dela, da se borimo za odstranitev in za izboljšanje vseh tistih faktorjev, o katerih do sedaj nismo vodili dovolj računa in kateri so za dvig produktivnosti dela odločilnega pomena. Predvsem moramo dvigati strokovno raven kadrov, izboljševati organizacijo proizvodnje, boljše izkoristiti stroje in tehnično naprave, uvesti povsod, kjer je to mogoče, normiranje dela in materiala in premiranje, največje varčevanje in zboljšati higiensko-tehnične pogoje dela in povečati skrb za življenjske pogoje delavca. Borba za zvišanje produktivnosti dela ne sme biti kampanjska, ona mora postati novi in stalni stil, novi in stalni sistem dela. Na ta način bomo v najkrajšem času dosegli kvantitativne in kvalitativne rezultate, a s tem tudi materialno osnovo in višji družbeni standard, kar se bo spet pozitivno odrazilo na nadaljnji družbeni razvoj.

Jugoslavija uspešno vodi socialistično mednarodno politiko

Tovariši in tovarišice!

Na koncu bi še na kratko pogledali na sedanjo mednarodno situacijo in na mesto in vlogo Jugoslavije v njej. V zadnjem času, kljub temu, da obstojijo še nekatera žarišča vojne nevarnosti, je prišlo do pomirjenja v mednarodni situaciji. Kaj karakterizira to pomirjenje v mednarodni areni? Z ene strani drugi način dogovaranja, na drugi strani pa vse večji vpliv držav, ki zastopajo aktivno koezistenco v mednarodnih odnosih. Namreč, na še dolgo, ko se je razgovarjalo z rožljanjem orožja, sedaj pa se vse bolj razgovarja za zeleno miljo in poskuša, kolikor je to v danih pogojih mogoče, najti rešitev v vseh tistih vprašanih in sporih, ki še vedno zastrupljajo mednarodno ozračje. K takšnemu razvoju mednarodne situacije so mnogo pripomogle tiste države, ki z besedo in dejanjem dokazujejo možnost mirnega sožitja držav z različnimi družbenimi ureditvami, na osnovi priznavanja suverenosti držav, njihove enakopravnosti, na osnovi nevmešavanja, borbe za mir, pomoči ekonomsko zaostalim državam, sodelovanja na gospodarskem, kulturnem, tehničnem in političnem polju in na osnovi borbe za rešitev vseh mednarodnih sporov mirnim potom.

Jugoslavija igra v tej borbi eno od vodilnih vlog. Jugoslavija se je afirmirala od osvoboditve do danes kot borec za mir in enakopravne odnose med narodi in njen glas igra veliko vlogo v mednarodnih odnosih. Načela naše zunanje politike so bila vedno enakopravnost vseh narodov ne samo v nacionalno-političnem smislu, temveč tudi v ekonomskem pogledu in v

Ob 20. obletnici velike tekstilne stavke Slovenije pošiljajo pozdrave delovnim ljudem obrtniki

- GOSTILNA GOLICA, PODBREZJE
- POTOČNIK VIKTOR, GOSTILNA BISTRICA
- FERJANC LOVRO, GOSTILNA STRAHINJ
- GOSTILNA UDEN-BORŠT
- GOSTILNA DOBRČA, BEGUNJE
- GOSTILNA MARKELJ, OTOČE
- GOSTILNA IVANKA ŠTURM, CRNIVC
- GOSTILNA OVSENIK, BEGUNJE
- GOSTILNA RADOVLJICA
- NAROBÉ NIKA, »Gostilna pod Stolom«, MOSTE
- GOSTIŠČE PODNART
- GOSTILNA ORLOVINA, KROPA
- UDIR IVAN, izdel. pohištvenega okovja, GORIČE
- GOSTILNA LAKNER, KOKRICA
- GOSTILNA DUPLJE
- AMBROŽIČ FRANCKA, LJUBNO
- AVGUST KAVČIČ, Predilnica žime, KRANJ
- SIMON KAVČIČ, Predilnica žime, STRAŽIŠČE
- GOSTILNA JAMA, SENČUR
- GOSTILNA GAŠPERLIN, SENČUR
- LIVARNA, SELAN ANTON, STRUŽEVO-KRANJ
- telefon 606 — se priporoča!
- POŽGAJ EDO, knjigovodnica, KRANJ
- SMOLEJ AVGUST, kleparstvo, KRANJ

OROVJE

Kamna gorica

pošilja borbene pozdrave vsem delavskemu razredu Slovenije

Tovarna pletenin in nogavic

Lesce

Nadaljujmo z izgradnjo socializma na svetlih tradicijah borb delavskega razreda!

Bombažna predilnica in tkalnica v Tržišču

Na svetlih tradicijah delavskega razreda gradimo lepšo bodočnost. Ob 20. obletnici tekstilne stavke Slovenije vsem delovnim ljudem — borbene pozdrave!

Mali oglasi

V nedeljo 9. septembra popoldne je Bertonec Mile pozabil nove sandale v Savskem logu. Prosim najditelja, da izroči sandale Oblak Uršuli, Gorenja Sava 72. **Otrok je brez staršev.**

Na cesti Strazišče — Skofja Loka — Ziri, 2. septembra izgubljeni del izpuha, prosim javiti ali oddati proti nagradi na Juvan, Kranj, Primskovo 86.

Imam v dobrem stanju in z dobro zaporo hrastove kadi za namakanje sadja. Kogovšek Jože, Boh. Bistrica 1. Lepo 3-sobno stanovanje s pritliklami zamenjam. Strasser Minka, Krško, Dalmatinova 9.

Vajenca za kovaško obrt, sprejem takoj. Porenta Ciril, splošno kovaštvo, Mengeš 44.

Mestna klavnica Kranj odkupi vsako količino česna po najvišji dnevni ceni.

Kupim lepe suhe, za fakošnje uporabo smrekove 50 mm in 30 mm deske. Ponudbe na mizarstvo, Gogala, Bled - Grad 145.

Kmetijska zadruga Brniki sprejme poslovodkinjo ali poslovodjo. Nastop službe po dogovoru. Pismene ali ustne ponudbe poslati na Kmetijsko zadrugo.

Prodajam zazidljivo parcelo 700 m² na lepem kraju 500 m od centra mesta Kranja. Električna in vodovodna žica na parceli. Tudi zamenjam za obdelovalno zemljo. Naslov v upravi.

Prodajam odlični polkrojaški »Pfafov« brzošivalni stroj in sobno pohištvo. — Capek Janez, Klanc 58/1.

Prodajam dobro ohranjeno žensko kolo. Gerkman Marjeta, Poženik 41, Cerklje.

Obveščamo, da bomo vršili iščenje in razkuževanje žita vsak dan od 7. ure zjutraj do 4. ure popoldan v družnem domu v Naklem, prične se dne 17. 9. 1956. Kmetijska zadruga Naklo.

Prekle. Podpisani Čarman Alojz, delavec tov. Sava obžalujem, da sem po krivici obdolžil goljufije natakario Dolžan Pavlo. Tej sem namreč v nevednosti očital, da si je v gostilni Lakner zadržala mojih tisoč din, čeprav ji denarja niti nisem izročil.

Dva dijaka srednješolca sprejemem v popolno oskrbo. Kranj — Zlato polje. Naslov v upravi lista.

Enodružinsko hišo na Bledu takoj ugodno prodam. Naslov v upravi lista pod 380.000.—

Avtobusno mesečno vozovnico za september na ime Rekar Marija, ki je izgubljena preklicujem kot neveljavno.

RAZPIS

Upravni odbor Trgovskega podjetja »ELITA« - KRANJ

razpisuje

MESTO RACUNOVODJE.

Pogoji: Ekonomska srednja ali njej podobna šola in 3 letna praksa v trgovskem knjigovodstvu. Pismene ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve in dokazili o neoporečnosti pošljite upravi podjetja najkasneje do 30. 9. 1956.

Tovarna sanitetnega materiala Domžale razpisuje na podlagi Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ št. 32/55)

SLEDEČO STIPENDIJO

1 za srednjo tehnično tekstilno šolo v Kranju — tkalski odsek

1 za srednjo tehnično šolo v Ljubljani — kemijski odsek

Interesenti naj prošnji priložijo: kratak življenjepis, potrdilo o imovinskem stanju, potrdilo o prejemanju otroškega dodatka, prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih. Prednost za podelitev štipendije imajo otroci delavcev tega podjetja, ter otroci padlih borcev NOV. Prošnje sprejema uprava podjetja do 25. 9. 1956.

Avto - moto društvo Senčur organizira tečaj za šoferje-amaterje. Prijave sprejema do 25. septembra 1956 trgovina KZ Senčur.

KINO - TE DNI BOMO GLEDALI

KINO »RADIO« JESENICE

17. in 18. septembra, francoski barv. film »PARIZ, MESTO ZALJUBLJENIH« ob 18. in 20. uri.

19. in 20. septembra ameriški film »ZELI ME« ob 18. in 20. uri.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

18. septembra, italijanski barv. film »NERON IN MESALINA« ob 18. in 20. uri.

20. septembra, francoski barvni film »PARIZ, MESTO ZALJUBLJENIH« ob 18. in 20. uri.

KINO KOROŠKA BELA

17. septembra, italijanski barvni film »NERON IN MESALINA« ob 19.30 uri.

KINO ŽIROVNICA

19. septembra, francoski barvni film »PARIZ, MESTO ZALJUBLJENIH« ob 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

19. septembra, italijanski barv. film »NERON IN MESALINA« ob 20. uri.

KINO RADOVLJICA

Od 18. do 20. septembra amer. film »DEKLE Z DEZELE« (Provinceljalka). Predstave: v torek ob 20. uri, v sredo ob 17.30 in 20. uri in v četrtek ob 20. uri.

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Torek 18. septembra ob 16. in 20. uri zaključni predstavi za tovarno »Iskra« Kranj: Ivan Cankar »HLAPCI«.

Ob 20-letnici
velike tekstilne stavke
vsem delovnim ljudem
borbene pozdrave

Industrija
bombažnih izdelkov

IBI
KRANJ

Plamen-Kropa

Nadaljujmo z graditvijo socializma na svetlih tradicijah delavskega razreda

Tovarna industrij. opreme
»TIO« - Lesce
Vsem delovnim ljudem borbene pozdrave

DELOVNI KOLEKTIV

GORENJSKE PREDILNICE

Škofja Loka

pošilja gorenjskemu delavstvu ob 20-letnici velike! TEKSTILNE STAVKE borbene pozdrave

Izdelki naše tovarne so:

mikana bombažna preja Nm 16—50, vse vrste melangi, šantung in stanična preja, vigogne preja ter sukana preja

Delovni kolektiv se trudi, da je kvaliteta naših proizvodov kar najboljša.

V zadnjem desetletju se je v podjetju marsikaj spremenilo. Izpopolnjen strojni park in boljši delovni pogoji so rezultat prizadevnosti celotnega kolektiva

Tovarna športnega orodja

«Elan»

Zgoša pri Begunjah

pošilja borbene pozdrave vsem delovnim ljudem

Delovnim ljudem vse Slovenije borbene pozdrave!

Lesno industrijsko podjetje

Bled

TROPSKA SIMFONIA

To je floripondio. Potem poznajo v onih krajih še tako imenovane »Chingaste«. Tudi to je zeliščni sok, ki ga dajo ljubosumne ženske skrivaj svojim nezvestim ljubimcem. Moški, ki je nekajkrat nevede popil chingaste, postane impotenten. O, orient je bogat takih peklenskih skrivnosti, toda centralna Amerika ne zaostaja dosti za njim. Za to dvomljivo srečo se ima zahvaliti zapuščinam svojih starih coprnikov. Vprašajte Indiose, vprašajte zdravnik v Bogoti, v Baranquilli, Sabanilli in Maracaibu. Povprašajte po tropskih institutih v Evropi, če ne verjamete.

In tu zunan na cesti je možakar spet pričel: »In če si pil floripondio, potem postaneš norec...«

Možaka, ki je pel na cesti in čigar koraki so utihnili za oglom, bi najraje objel.

La Rumbana stopi v tem trenutku izza zavese in mi ponuja lončeno posodico s penočo se tekočino.

»Pij, Querido, pijača ljubezni je to!« pravi. O, kako očarljiva, kako lepa je ta ženska zame, ubogega sužnja iz Muzu! Toda suženj ljubezni, čigar delo žanjejo drugi, bi pa vendarle ne hotel postati! Rad bi šel stran, rad bi vzkliknil: »Pusti me, beži stran od mene!« toda nehoti se mi oblikujejo ustnice v: »Daj sem!«

Tu pa zaškripljejo duri, sončni žarki vdero v somrak, ki je vladal v sobi in nekdo vstopi. Žena je ali dekle, velika, vitka, zelenkasti oči, nekoliko grobega, žalostnega, pa vendar ljubkega obraza in svetloplavih las, ki se v tem prostoru kaj čudno odražajo. In zdaj že ne mislim več na vabljive oči Rumbane, temveč mislim na neznanke, s katero sem se ukvarjal pri večernih ognjih v Muzu. »Anita!« se vsilil na moje ustnice.

»Anita, ali ste vi to?« vprašam v angleščini in v istem jeziku novega predela pragozda, »je odgovorim in se na skrivaj čum odgovori: »Da, Anita sem! Poljakinja sem!« Za hip umolkne, potem pa nadaljuje: »Fant, kaj počneš tu? Ali ne veš, da je ta ženska blazna?« In ne da bi čakala na moj odgovor, se trda neumiljena poteza ob njenih rdečih ustih. »Potem bova obrne k Indijanki, ji vzame iz rok lončeno skodelico ter šepne imela mir! Povej no, kako pa je zunaj v svetu?« Pravzaprav ljubeznivo: »Oh, cara, gotovo ti spet ni dobro? Vidiš, Francisco je šel le domov, ker je mati obolela. Gospodje od uprave vedno, vse po starem!«

Anita se nasmeje, zdá se mi, da si že dolgo ni upala tako

Rumbana se nasmehne. Smehljaje poklekne pred Madonino podobo. Strme zrem v blazno žensko, ki naju sploh ne vidi. Kot kip kleči pred večno lučko in samo njene ustnice se gibljejo. Anita zlije vsebino skodelice na tla. »Srečo imaš, fant, da sem prišla o pravem času. Revica čaka še vedno na svojega Francisca, čeprav je že davno poginil v vašem prokletem Muzu. Jutri bo pa spet med najbolj divjimi! Šepne, me prime za roko in me pelje ven. Ko se ozrem nazaj, vidim, kako kleči in moč. Blažen smehljaj obkroža ustnice lepe la Rumbane.

ANITA

»Kje je tisti, ki ga v rudniku imenujete večni Jud?« me vpraša Poljakinja in strah, strah, kot ga, upam, ne bom nikdar več opazil na obličju ženske, strmi vame.

»Službo ima z razstreljevalno kolono. Danes so se lotili...«

Njene poteze postanejo spet gladke in za trenutek se naseli na njenih rdečih ustih. »Potem bova obrne k Indijanki, ji vzame iz rok lončeno skodelico ter šepne imela mir! Povej no, kako pa je zunaj v svetu?« Pravzaprav ljubeznivo: »Oh, cara, gotovo ti spet ni dobro? Vidiš, Francisco je šel le domov, ker je mati obolela. Gospodje od uprave vedno, vse po starem!«

Anita se nasmeje, zdá se mi, da si že dolgo ni upala tako

od srca nasmejati, pa si je vendar to zelo želela. K omari stopi in se vrne s steklenico in čašo. »Na pij in ne boj se floripondija!«

»Anči, veš, tako se mi zdi, da nisi od muh, zakaj pa potem dovoljuješ, da te tisti lopov, večni Jud, muči?« se mi izmuzne iz ust precej trdo, skoro surovo.

Se vedno se smeje: »Dečko, tega ti ne razumeš! Morda res, morda mi je dal floripondija. Pes! Povej dečko, kako ti je ime? Ernesto — Povej Ernesto sedaj, ali ne bi mogli dedca enkrat spustiti z dinamitom v zrak?«

»Zate, da!« vzkliknem. Čudno, nelepo zazveni zdaj njen smeh. »Ah, si zaljubljen, fant, kaj? Vame? Tako brž?« Hipoma postane njen glas globoko resen. »Ernesto, če je kdo kdaj šel na svetu skozi pekel, tedaj sem bila to jaz. Da, jaz! V resnici mislim včasih, da mi je dal floripondija, podlež. Ubila bi ga in sebe zraven! — Toda veš, če je pri meni, tedaj je lepo. Tedaj je natanko tako... natanko kot zdaj!« njene roke me nenadoma objamejo, njena usta počivajo na mojih, njeno telo trepeče...

Znočilo se je. Mine v Muzu molče. Glasno igrajo gramofoni, čuje se žensko hihitanje in moški smeh. Duh po dimu se prikrađa pri vratih v sobo. Tema v njej je kot črn žamet, ki bi ga lahko prijel.

»Anita, oh, Anita!«

»No kaj?« — »Lepa si, tako lepa, sladka kot...! Nenadoma plane pokbnici: »Ne budali neumnosti! Tako govore vsi, vsi pravite isto!« Prizgala je svetilko, potem pa mi pravi: »Pojdi zdaj, fant, pa glej, da te kdo ne vidi, sicer bi utegnili povedati njemu. Njemu, razumeš!«

»Vrat mu zavijem,« sopiham. »Neumnost, tako mislim, da je mogočnejši od tebe. — Toda zdaj moraš iti, spala bi rada. Tu, pri zadnjih vratih pojdi ven!« Njene krepke roke me potisnejo pri vratih pod zvezdnato nebo. Zaprepaščen ji dovolim, da stori z menoj kar hoče, zavijem potem napol podzavestno okrog ogla.

Gramofonska muzika, opojen smeh, zvok kitare, vrtinci prahu, kresnice, električne žepne svetilke, in ženske roke, ki mi migajo... Vabeči pogledi — vse to se vrti okrog mene. Opojni raj Muzu!

Saj tista-le vrata tam na oni strani vendar poznam! Otrsem se objemov Lanidke, ki mi ovija roke okrog vratu in stopam počez čez cesto ter odprem vrata — kleče ždi pred sliko — la Rumbana — nepremično, le njene ustnice trepečejo...